

Velja v Ljubljani in

po pošti:

celo leto . . . K 350—
pol leta . . . „ 180—
četrt leta . . . „ 90—
za mesec . . . „ 30—

Za inozemstvo:

celo leto . . . K 480—
pol leta . . . „ 240—
četrt leta . . . „ 120—
za mesec . . . „ 40—

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6/1.
Telefon šte. 360. — Upravištvo je na Marijinem trgu
šte. 8. Telefon šte. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj.
Posamezna številka velja 1.60 K.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj p. — ži na odgo-
vor dopisnica ali znamka. — Dopisi naj se frankirajo. —
Rokopisi se ne vračajo.

JUGOSLAVSKA

Za Ameriko:

celoletno . . . 8 dolar.
polletno . . . 4 dolarje
četrtletno . . . 2 dolarja

Novi naročniki naj pošiljajo
naročnino po nakaznici.

zaračunajo po
storu in sicer
er 55 rub
a enkrat 2 K
za popust.

Pašič sestavi koalicijsko vlado z zakonodajno večino?

Podrobna debata bo končana sredi julija.

Beograd, 28. maja. (Izv.) Delo za osnivanje poslovnika zakonodajne skupščine se vrši zelo živahno. Sodi se, da bo vlada parlamentarne seje odgodila za kaka 2 meseca, dokler ne bo debata o ustavnem načrtu končana. Splošno mnenje je,

da bo podrobna debata trajala približno 1 in pol meseca. Dalje krožijo govornice, da namerava Nikola Pašič sestaviti koalicijsko vlado z zakonodajno večino, ki bi poslovala, dokler se ne začne redno parlamentarno delo.

Trgovinska pogajanja z Italijo.

Nove zahteve italijanskih delegatov.

Beograd, 28. maja. (Izv.) V Beograd so dospeli italijanski delegati za nadaljevanje trgovskih pogajanj z našo državo. Predsednik naše delegacije, dr. Momčilo Ninčević je posetil tekom današnjega dne načelnika italijanske delegacije, Luccolija, s katerim se je dalše časa razgovarjal. Kdaj se začne trgovinska pogajanja, dosedaj še ni znano. V parlamentarnih krogih se go-

vor, da prihaja italijanska delegacija zopet z novimi zahtevami, posebno glede luke Baroš, ki naj bi ostala še nadalje pod dosedanjim upravo. Samo ob sebi razumljivo je, da naša delegacija na take predloge ne bo pristala in bo odločno zahtevala, da se pogodba, sklenjena v San Margheritu tako v korist jedne kakor druge države točno izvrši.

Jugoslavija in Grška zasedli del Albanije.

Albanija prosi za pomoč pri zvezi narodov.

Albanska vlada je zaprosila svet zveze narodov, naj posreduje v zadevi Albanije, kjer so Grki in Jugoslavlani zasedli gotove dele dežele. Predsednik sveta zveze naro-

dov je sklenil, da to zadevo spravi na dnevni red prihodnje seje, ki se vrši prihodnji mesec v Ženevi.

Položaj v Gornji Šleziji še vedno napet.

Vstaši še vedno napredujejo. Korfanty se ukloni razsodbi medzavezniške komisije.

Opole, 28. maja. Poljski ustaši so razstrelili kolodvor in več zasebnih poslopij v Olesznu. Močni napadi upornikov proti Borku in Kiaszesznu so bili odbiti. Ko se je italijanski okrožni nadzornik peljal po deželi, je bilo proti njegovemu avtomobilu oddanih šest streliv. Polčal v okoljenih mestih v industrijskem ozemlju je tako opasen, da le treba računati z njihovo predačo ustašem. Tudi vprašanje preskrbe s premo- gom je pereče, ker je ustavljen ves dovoz.

Pariz, 28. maja. »Petit Parisien« javlja iz Londona, da so naziranja v vprašanju Gornje Šlezije še zelo različna. Po predlogu grofa Sforze, ki se giblje nekako v sredini, je Francija preveč naklonjena Poljakom, Anglija pa Nemcem. Anglija ne ugovarja posvetovanju strokovnjakov, da bi se odločitev vrhovnega sveta na ta način preveč ne zavlekla.

Berlin, 28. maja. »Dena« poroča iz Ratibora: Medzavezniška komisija je do nadaljnjega prepovedala razširjati v Gornji Šleziji časopis »Oberschlesische Zeitung«, ki je Korfantiyevo glasilo.

Pariz, 28. maja. Poslaniška konferenca se bo jutri popoldne pečala s predlogom angleških in italijanskih zastopnikov v gornje-šlezijski glasovalni komisiji. Ta predlog predvideva odreditev treh pasov, od katerih bi enega opravljali Poljaki, drugega pa Nemci (to so ozemlja, ki so se nedvomno skoro vsa že priključila k eni ali drugi državi) in tretjega spornega pasu, ki bi bil med obema in ki bi ga upravljale medzavezniške čete. Ta predlog bo naletel gotovo na precej močan odpor s francoske strani, ker smatrajo, da bi ta predlog lahko prejudiciral končno odločitev. Vojaški izvedenci pravijo, da bi se s sprejemom tega predloga dala Nemcem in Poljakom možnost, da bi se ojačili za nov boj, in da bi bila tako razdelitev za zavezniške čete nevarna, ker bi jih Nemci ali Poljaki lahko obkolili.

DEMISIJA WITOSOVEGA KABINETA.

Varšava, 28. maja. Deželni maršal je na željo večine strank deželne zbornice poslal državnemu predsedniku pismo, v katerem ga prosi, naj ne sprejme demisije Witosovega kabineta. Witos je v svoji prošnji, naj bi se sprejela njegova demisija, navedel kot vzrok svoje ostavke demisijo zunanjega ministra in zadržanje socialistov, ter narodno-delav-

ske in osvoboditvene stranke, ki so odklonile svoj vstop v vlado. Mislil se, da njegova demisija ne bo sprejeta.

BAVARSKA SE NE PUSTI RAZOROŽITI.

Pariz, 28. maja. »Daily Mail« poroča, da so zavezniške vlade sporočile Nemčiji, da smatrajo vso Nemčijo za odgovorno za to ako se Bavarska popolnoma ne razoroži do 30. junija.

OBČNI ZBOR JUGOSLOVANSKE MATICE.

Jutri v nedeljo se vrši občni zbor glavne podružnice Jugoslovenske Matice v Ljubljani in volitev pokrajinskega odbora Jugoslovenske Matice za Slovenijo. Začetek ob 2. pop. v Mestnem domu. Zjutraj ob 10. je zaupno zborovanje delegatov ravnostam.

Seja odbora »Jugoslovenske gospodarske Unije« in nadzorstvenega sveta se vrši danes ob pol 11. dopoldne v Wolfovi ulici šte. 1.

NEMŠKO - JUGOSLOVANSKA DRUŽBA V FRANKFURTU.

Frankfurt, 28. maja. (Izv.) Tukaj se je osnovala nemško - jugoslovenska družba s sedežem v Frankfurtu. Razum nekaterih frankfurtskih uplivilnih oseb sta izvoljena v predsedstvo nemški poslanik v Beogradu, dr. Keller in bivši državni minister dr. Köster kot člana. Glasom pravil ima ta družba namen, gojiti z znanstvenimi predavanji, razstavami, izdajanjem poročil iz Jugoslavije itd. kulturne in splošne dobre odnose med Nemčijo in Jugoslavijo, ki naj bi zbližali oba naroda.

TRANZITNI PROMET PO DONAVI.

Dunaj, 28. maja. (Izv.) Mednarodna donavska konferenca je na svoji današnji seji sprejela odločbe o tranzitnem prometu po Donavi. Iz dobro podučenih krogov se tozadevno poroča, da vsebujejo ti sklepi popolno prostost in enakopravnost prometa po Donavi od mesta Ulm do izliva, kar bo velikega gospodarskega pomena tako za splošnost kakor tudi za posamezne države.

RATIFIKACIJA TRIANONSKE IN SENZERMENSKE POGODBE.

Pariz, 27. maja. Konferenca načelnikov strank je sklenila predlagati v zbornici v torek dopoldne, naj se skliče posebna seja, da bi se razpravljalo o zakonskih načrtih glede ratifikacije trianonske in st. germainske mirovne pogodbe in o varstvu manjšin.

RAVNATELJSTVA ZA TUJSKI PROMET.

Beograd, 28. maja. Ministrski svet je pooblastil ministra za trgovino in industrijo, da ustanovi ravnateljstva za tujski promet s centralo v Beogradu in potniškim uredi v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Splitu in Ljubljani. Namen teh uredov bi bil, dajati trgovcem in politikom potrebna poslašila.

SEDEŽ REPARACIJSKE KOMISIJE.

Pariz, 28. maja. (Izv.) Odbor komisije za povračilo škod je sklenil obdržati svoj glavni sedež v Parizu ter osnovati v Berlinu le podružnico in kontrolni oddelek.

VELIKI VEZIR TEVTIK-PAŠA ARETIRAN.

Pariz, 28. maja. (Izv.) Iz Carigrada se poroča, da je dne 13. maja angleška policija aretirala velikega vezirja Tefvika-pašo, baje iz vzroka, ker ni imel svojega avtomobila označenega s številko. — Nadalje podrobnosti ali vzroki za to aretacijo niso znani.

OMEJITEV PROMETA V AVSTRIJI.

Dunaj, 28. maja. (Izv.) Stavka delavcev v popravilnicah južno železnice s nadaljuje. Vselej ega ne bo moglo obratovanje dostaviti primerno število lokomotiv za jutrišnji promet, ki bo omejen le na osebne vlake.

SPLOŠNA STAVKA NA NORVEŠKEM.

Kopenhagen, 28. maja. (Izv.) Na Norveškem je izbruhnila splošna stavka. Kristianija je kakor izumrla, ker ne vozi cestna železnica in tudi ne avtomobili. Dosedaj se mir in red ni kalil.

Ali — ali.

Stvar je nedeljskega uvodnika vredna. »Jutro« z dne 25. t. m. piše v prvi koloni na prvi strani lekcijo, ki bi se ji lahko dejalo: pouk našemu časnemu o dostojnosti. Res je. Taka lekcija bi bila našemu življenju precej potrebna. Čudno je le to, da je prišel na to misel nekdo, ki vzdržuje »Pondeljek«.

S tem »listom« se mi itak ne bi pečali, ker se s tradicijami slovenske »politike« že namenoma pečati ne maramo. Saj smo imeli svojčas dolge storile pred vojno, kako se lovijo kače; ampak danes imamo toliko materialja, da je nepotrebno pisati o kačah ter se grabi kar tja vendar.

Avstrija čepi še vedno na našem tili-

niku. S tem je končan intermezzo, ki je bil potreben samo zato, ker pridga moralo il-

slea, ki hodi šest dni v ornatu. Morala nam je potrebna. V Jugoslaviji smo, v svobodni državi, ki jo vsi priznajo. Toda v tej državi imamo pravico besede, t. j. izražanja svobodne svoje misli vsi, ki smo državljani te naše iz vseh naših moči pred volno in za časa volne oblikovane domovine.

So sicer ljudje, ki so želeli novo državo v starj Avstriji samo za to, da pridejo oni na površje. Ta želja nam, svobodnim državljanom, ne more biti merodajna. Država Jugoslavija je nam formula, s katero se izraža in udeležuje cel bistveni kompleks, vse ljudstvo, ki je trpelo in hrepelo po svobodi na naših materinih tleh.

Naši narodni mučeniki so sinovi, ki so padli brez imena. Naše narodne mučenice: matere, ki ne nosijo imen pokopanih sinov, edincev na magistrat, Trpeli in delali smo za Jugoslavijo vsi. S tem, da smo to državo dobili, je preleto tudi mučeništvo naše svoje nagrado.

Mučeniki so z oživotvoritvijo Jugoslavije mrtvi. Oni izročajo svoje delo potomcem, kdor se glasi, govori anahronizem.

Slišali smo globokega moža, ki je dejal: »Ko je Prešeren naredil svoje pesmi, bi bil pravzaprav lahko zahteval široko domovino, da mu postavijo štirideset spomenikov.«

Nima jih, Ampak Prešeren je, in ma-

tere mučenice tudi so.

Zašli smo — navidez samo — od »Jutra«. Kajti morala, ki jo prodaja slovenski dnevnik, ne vrši pa te morale sam, le to, kar smo povedali.

Danes si gotova kasta, izbira ljudi teh jih piše v svoj katalog. Ta katalog je črna lista in ti, ki se nahajajo v zapisniku, morajo izginiti za vsako ceno. Doživljamo čas, ko bi bil zmogel Slovenec, da pokliče na pomoč zamorca, da pokliče vsebino zapisa. Pravtako — če naj miški tiger reče — kakor g. Clemenceau, ki bi postal patrijarh »čistokrvne« afrikance nad uporne sonarodnjake svoje Patrizane

In te morale mi ne priznajo.

Politika, ki se ukvarja s sredstvi, kakor jih uporabljajo gotove slovenske kile, ke, politika, ki se boji bola proti princu pom, ampak si poliče v nasprotnem taboru par oseb ter meče za njimi svoj stoletno umazani »semper aliquid haeret« (reči mu tat, da ne bo on tebi), taka politika ni dostojna svobodnega slovenskega ljudstva. Slabiči, ki so se je oprili, so že umrli.

Čemu bi izgubljali prostor. Kratko je bilo treba povedati ljudem, ki govorijo moralo, a vršijo ne, da je potrebno to oboje.

In prej življenje naše ne bo zdravo.

Avstrijski oficijelni krogi proti priključitveni propagandi.

Dunaj, 28. maja. Zunanji odsek je imel danes dopoldne sejo na kateri je zvezni kancelar dr. Mayr podal pregledno sliko avstrijskega zunanjega položaja, pri čemer se je posebno oziral na položaj, ki je nastal vsled gibanja za priključitev. Zvezni kancelar je poudarjal potrebo, da se ustavijo vse take in enake akcije. Stališče vlade napram temu gibanju je takole. Vlada odklanja vsako odgovornost za akcije za priključitev, ki niso času primerne in zavrača svo odgovornost za ev. glasovani niso času primerne in zavrača vso odgovornost za eventualna glasovanja na stranke, ker je v obeh entente vsako glasovanje nevarno.

Dunaj, 28. maja. (Zunanji odsek.) Izvajanjem zveznega kancelarja dr. Mayrja ter zveznega ministra za

vojsko Vaugoina, je sledila obširna debata, v kateri so se delovali govorniki vseh strank, ki so nastopili za to, naj bi se v današnjih časih priključitvena glasovanja po deželah opustilo.

Beograd, 28. maja. Predsednik parlamenta dr. Weisskirchner je izjavil na neki strankarski konferenci na Dunaju, da so krščanski socialci za združitev z Nemčijo in da komaj čakajo, kdaj bo Avstrija dobila svobodo za narodno samoodločbo. Vendar pa sedaj smatra, da ni taktično, voditi propagando za politiko kljubovanja in za demonstrativno glasovanje. Vlada vodi pogajanja, toda uspeh bo ostal dvomljiv. Če se bo propaganda tudi nadalje izvajala na ta način.

STRAJK MINISTERSKIH SOFERJEV NA DUNAJU.

Dunaj, 28. maja. (Izv.) Vozniki avtomobilov, ki so posameznim ministrstvom in predsedniški pisarni na razpolago, so z današnjim dnevom pričeli stavkati.

OGRSKI LJUDSKI KOMISARJI SE BOJA BOLJŠEVIKOV.

Budimpešta, 28. maja. (Izv.) Obsojen ljudski komisarji proletarske diktature, ki bi jih morala Ogrska izročiti Rusiji, so s posebno vlogo na sodišče zaprosili, da naj se jih ne izroči, ker se boje maščevanja od strani Bele Kuna in njegovih pristašev.

BORZNA IN TRŽNA POROČILA.

28. maja.
Curih: Devize: Berlin 910, Newyork 569, London 2213, Pariz 4735, Milan 3010, Praga 820, Budimpešta 230, Zagreb 110, Bukarešta 945, Varšava 0.55, Dunaj 1.35, avstrijske kolkovane krone 1.02.
Praga in Dunaj: Borza zaprta.
Beograd: Valute: francoski frank 266—268, dolarji 3150—3175, rumunski lej 550—556, češkoslovaške krone 46—46.50, marke 54.50—54.75, avstrijske krone 5.60—5.68, 20 dinarski zlatniki 22—25, Devize: London 127—127.50, Pariz 268—269, Ženeva 565—575, Milan 172—172.50, Praga 47.10—47.15, Dunaj 5.25—5.50.
Zagreb: Borza zaprta.

O državnih pravicah in narodnih manjšinah.

Govor poslanca Brandnerja v konstituenti.

Gospodje narodni poslanci! Drugi oddelek ustavnega načrta, ki govori o osnovnih pravicah in dolžnostih državljanov, je brezdvomno eden najvažnejših oddelkov ustave. Razvoj držav je odvisen v veliki, lahko rečem v največji meri od tega oddelka, ki na eni strani daje državljanom pravice, na drugi strani jim pa nalaga, kar je naravno in potrebno, tudi dolžnosti. Jaz obžalujem, da ustavni odbor ni polagal prevelike važnosti na ta oddelek, ker bi drugače dal državljanom veliko več pravic. Ako vestno pregledamo posamezne člene tega oddelka, vidimo, da se ni nastopilo v obrambo državljanov proti krivičnemu in samovoljnemu postopanju vlade, kar bi moral biti pravzaprav namen ustave, marveč v obrambo vlade.

Gospodje! Kdor dandanes tako dela, ta je prespal vojno. Kdor dandanes nastopa proti svobodščini in proti demokratizmu v javnem življenju, ta je pozabil, da so se zrušile vse absolutistične vlade in vse države, ki so bazirale na policijski knuti.

Na tem mestu so govorniki Srbi, poudarjali, da je ta ustava mnogo slabša, nego je bila prejšnja srbska ustava. (Tako je!) Jaz, gospodje, se temu ne čudim. Ako se povprašujemo po vzrokih, jih moremo najti edine v tem, da si hoče sedanja vlada baš na podlagi tegale oddelka, na podlagi te ustave utrditi svoje stališče. Edino tako si moremo razlagati, da je sedanji ustavni načrt, kakor priznavajo sami bratje Srbi, slabši nego je bila prejšnja srbijska ustava.

Jaz Vam bom dokazal, gospodje, da Vam ne delam krivice. V členu 21., ki govori o državljanstvih dolžnostih, je precizno povedano in izraženo, kake so dolžnosti državljanov. V členu pa, v katerih se govori o pravicah državljanov, se pa daje pravica in svoboda samo v početku vsakega člena, v vseh nadaljnjih stavkih se pa ta svoboda popolnoma negira ali pa v najboljšem slučaju omejuje. Gospodje! Ti členi izgledajo kakor lepo jabolko, ki je od znotraj gnilo. (Ugovori: Čuje se: »No, no!«) Dokazi so vendar na dlan. V duhu členov 5., 10., 11. in 13. lahko svobodno državljan zapirate, gonite iz kraja v kraj, vliomite v njih stanovanja, delate preiskave, zabranjujete svobodno izražanje misli s tiskom in z besedo. Kaj se to pravi, vemo najbolje mi, ki smo bili v avstrijskem robstvu, in ki smo trpeli pod Avstrijo. Zato Vas prosimo, da nam prizanesete in da nam ne jemljete najdragocenejšega zaklada: svobode.

Cetrti člen lepo govori o pravicah državljanov, da so vsi državljan pred zakonom enaki. Gospodje! Na tem mestu se je že poudarjalo in jaz ponovno poudarjam, da toliko časa, dokler obstoja ekonomsko robstvo, ne more biti govora o politični enakosti pred zakonom. To je resnica. Zato bo treba pri bodočem oddelku o socialno-ekonomskih odredbah velikih korektur, ako hočemo, da bo vsaj nekoliko resnice v tem členu.

Največja pogrška pa je, da žene niso enake pred zakonom, tiste žene, ki so toliko trpele med vojsko in katerim so priznali pravice v vseh demokratičnih modernih državah. Danes, to je treba priznati, je položaj ženske drugačen, nego je bil v prejšnjih časih. Danes je vsled izpremenjenih razmer žena primorana, da dela, da gre v pisarno, v tovarno itd. Tudi ona mora imeti zaradi tega zastopstvo. Imeti mora prav tako kakor moški pravico, da na merodajnih mestih zastopa svoje koristi. Ako že iz strankarskih interesov ne marate priznati ženi volilne pravice, toliko ji pa vendar morate priznati, da ima enako pravo z moškimi vsaj v ostalem, da ima enako pravo pred zakonom. Tako kruti pač ne smete biti, da bi ženi celo to odrekli.

Trditve o enakosti pred zakonom je smešna, ako na drugi strani določite, da postojajo za ministre posebna sodišča. (Poslanec dr. Momčilo Ivanič: »Tako je!«) Isto je s tituli. Dokler imamo ministre na razpoloženju, ministre brez portfelja, takozvane sinekure, toliko časa ne morete trditi, da ni titulov in da smo v resnici vsi enaki.

Govornik govori nato za osebno svobodo, za nedotakljivost stanovanj, razen če so policijski organi

poklicani na pomoč. Izjavlja se proti smrtni kazni in nadaljuje: Mnogo se je govorilo, gospodje, o kancelparagrafu. Posebno mi tovariši iz Slovenije polagajo na kancelparagraf največjo važnost. Jaz moram tu s svojega stališča reči, da je bila res pravzaprav izjavljena stranka samostojnih kmetov na deželi, ki je bila prva za to, da se uvede kancelparagraf in da se nastopi proti temu, da se vera izrablja v politične namene. Toda reči pa moram tudi, da bi se moralo istotako postopati tudi v uradih. Ako država vsled tega, ker dobivajo duhovniki od nje plačo, kontrolira duhovščino, bi se moralo izvajati isto tudi pri uradništvu, ki izrablja šestokrat svoj položaj v strankarske namene. Enaka praksa za vse, kakor za duhovnike, tako za uradnike! (Ploskanje.) Resnica je, da ima država pravico, da kontrolira duhovnike, ako država duhovščino plačuje. Isto pa moramo zahtevati tudi pri uradnikih, isto moramo zahtevati pri privatnih podjetnikih. Tudi tam imamo slučaje, da pritiskajo kapitalisti na uslužbence in omejujejo njihovo svobodno voljo. Kadar pridejo volitve, nastopajo celo s terorjem proti njim. Enaka pravica za vse! Kakor za duhovnike, tako tudi za ostale!

Reklo se je od strani Slovenske ljudske stranke: ako se uvede kancelparagraf, se bo s tem le koristilo slovenski ljudski stranki, koristilo klerikalizmu, ker se bodo s tem ustvarjali nekaki »veliki ljudje«. Če je to resnica, potem se čudim, zakaj gospodje iz jugoslov. kluba tako nastopajo proti kancelparagrafu. (Ploskanje v centru. — Poslanec Škulj: »Zato, ker ne pustimo, da bi se cerkvi kratila svoboda.«) V interesu cerkve je, ako se v cerkvi ne govori nič drugega kakor to, kar predpisuje sveto pismo. (Poslanec Škulj: »Cerkve odloča o tem, kar je umestno v cerkvi govoriti.«) Gospodje! V interesu cerkve bi bilo, ako bi se v popolnoma izognili politiki. (Odobravanje v centru.) S tem Vi koristite ver, koristite cerkvi. Seveda s tem ne koristite stranki. Gospod dr. Gosar je trdil v svojem govoru, da ima država samo v slučaju, ako bi duhovščina nastopila proti državi, pravico, da nastopa proti njej. Kaj se to pravi? Da se lahko nastopa proti strankam? Toda nastopati proti strankam tudi ni v interesu vere in ne v interesu cerkve. Prosim. Vi nastopate proti nasprotni stranki, ker Vam škoduje. V smislu Vaših naukov bi pa Vi morali ljubiti ne samo svojega bližnjega, ampak tudi svojega neprijatelja. (Klici: Vrlo dobro!) Jaz sem prepričan, da ni v interesu cerkve, ako se tam govori o drugih stvareh, o politiki, marveč je v interesu cerkve, ako se tam politika popolnoma izloči.

Na drugi strani pa dvomim, da bi kancelparagraf res koristil samostojnim kmetom in demokratom, kateri si hočejo s pomočjo kancelparagrafa utrditi svoje stališče in razviti svoje organizacije. (Poslanec dr. Momčilo Ivanič: »Da bi država zbog njih patila!«) Prosim, toliko časa, dokler imajo gospodje duhovniki na razpolago spovednico, toliko časa kancelparagraf nič ne pomaga. Veliko več in veliko bolj lahko upliva na svoje ljudi v spovednici kakor s prižnice. Zato dvomim, da bi kancelparagraf kaj koristil, pač pa se bojim, da se ne bi razvil kulturni boj, kar bi naši mladi državi zelo škodovalo. (Dr. Žerjav: »Kancelparagraf ne bo nič škodoval.«) Zato je treba to vprašanje dobro premisliti, preden se kaj sklene.

Tu v Srbiji je položaj seveda drugačen. Tu se duhovniki v cerkvi ne bavijo s politiko. V Srbiji nimate klerikalizma kakor pri nas. Zato morebiti težko umevate položaj v Sloveniji, ker so pač pri Vas razmere drugačne nego pri nas. Če so se poslužili samostojni kmetje in demokrati kancelparagrafa, so bili gotovo, kakor sem rekel, v neki meri v to upravičeni. Toda vprašanje je, če bodo imeli s kancelparagrafom kaj uspeha. (Medklic ministra dr. Kučevca: »Uspeh se bo dosegel.«)

Prosim, gospod minister, kar se tiče kancelparagrafa, Vam moram reči, da bomo mi svojo organizacijo razvili tudi brez kancelparagrafa. (Ploskanje.) Mi mislimo, da tisti, ki propagira zdrave ideje, zdrave misli, ne potrebuje državne pomoči. (»Tako je!«) Državo kličejo na pomoč samo stranke, ki se čutijo slabe. Toda stranke, ki se čutijo močne in zdrave, stranke, ki imajo zdrave ideje, odklanjajo državno pomoč. Te stranke bodo dosegle uspeh iz lastne moči. (Odobravanje. — Poslanec dr.

Žerjav: »Toda cerkev ji ne sme pri tem ovirati.«) Rekel sem že, da smo tudi mi proti temu; toda, gospod doktor, vprašam Vas, kako morete zabraniti spovednico? Dokler imajo duhovniki na razpolago spovednico, toliko časa je vsak kancelparagraf naravnost smešen. Če morete zabraniti agitacijo v spovednici, potem je stvar drugačna. Tega pa ni mogoče, ker s tem posegate v notranje verske zadeve. (Poslanec dr. Žerjav: »Glavna stvar je vendar prižnica.«) Videli boste, da Vam ne bo nič koristilo.

Gospodje! 13. člen, ki govori o tisku, je posebno interesanten. Mi vemo — to smo v vojski čutili — da se ideje lahko propagirajo tudi brez tiska in da je tista propaganda, ki se vrši od osebe do osebe, pravzaprav veliko bolj nevarna nego javna propaganda po tisku. Jaz sem za popolno svobodo tiska. Poslušajte, kako govorijo o tem predmetu Vaši zavezniki: Italijani, Francozi in Angleži. Bilo je na Koroškem. Vi predlagate tukaj v 13. členu ustavnega načrta, da na se ne smejo žaliti poglavarji tujih držav. Toda na Koroškem je ob času plebiscita koroško časopisje napadalo na naravnost nesramen način Njegovo Veličanstvo Kralja Petra. Mi smo se, zavedajoč se, da smo zavezniki Italijanov, Francozov in Angležev, pritožili pri medzavezniki plebiscitni komisiji in zahtevali, da se mora ukiniti tisto nesramno pisanje proti kralju Petru. In veste, kaj so nam odgovorili? Tisk je svoboden! Tako govorijo Angleži, Francozi in Italijani. Mi pa tu jemljemo v zaščito inostranske vladarje, in sicer ne samo naše prijatelje, ampak tudi naše neprijatelje. Seveda se bo to prakticalo drugače. Ne dvomim o tem, da ni bila morebiti kurtoazija vzrok, da se ni v ustavi reklo tako, kakor se je mislilo, in kakor mi to določbo nameravamo prakticaliti; pravi vzrok je bila servilnost. Kajti mi bomo to tako prakticalili, da bomo lahko napadali n. pr. nemškega cesarja, če se bo kdaj zopet pojavil, ali avstrijskega itd. Napadali bomo lahko tudi Ljenu. Ne bomo pa smeli napadati poglavarjev držav naših zaveznikov: Italijanskega kralja, francoskega predsednika, angleškega kralja itd. Prosim Vas, to se ni zgodilo iz kurtoazije, ampak iz servilnosti do teh naših zaveznikov, katerim se imamo zahvaliti za to, da je nad pol milijona naših bratov ostalo v tujem robstvu, tako na Primorskem kakor na Koroškem.

(Dalje prih.)

Notranji razcep med boljševiki?

Zadnji čas se zopet pojavljajo vesti o notranjih sporih med boljševiki vodji, ki naj bi imeli svoje korenine v razdoru v stranki med radikalnim ali ekstremnim krilom in lesno smerjo, ki je za opustitev dosedanjih metod. Zmerna struja pod vodstvom samega Ljenuina da je močnejša in je baje poklicala v vlado Černova, enega voditeljev socialnih revolucionarjev.

O ruskih razmerah dobivamo neprestano samo nezanesljive vesti, katerim ne moremo dosti verjeti; še posebno pa moramo biti seveda previdni glede onih poročil, ki pripovedujejo o internih pojavih v boljševiški stranki. Nedvomno moramo sprejeti vesti o Černovem vstopu v vlado s skrajno skepsjo, saj bi se s tem izvršil načelen preobrat prvotne važnosti, od katerega bi zavisela vsa nadaljnja razvoja pot Rusije. In na tej smo mi zainteresirani v največji meri, zato glasov iz Rusije ne moremo nikdar presojati dovolj pazljivo.

Konstatirati moramo kot eno najugodnejših stvari za Rusijo, da so se nehali intervencijski poskusi. Kajti sedaj, ko se ne bodo mogli več izgovarjati na vojno, bodo morali boljševiki nehati z nasilji, hkrati pa tudi pokazati, v koliko morejo izpeljati svoje teorije. No, mirno stanje že traja dokaj časa, velika preizkušnja se je pričela...

Mi prav nič ne dvomimo, da se bo zaključila s popolnim fujaskom. Kajti z dekreti se ne da izriniti najkolosalnejših, najtežjih socialnospodarskih preobratov v človeški družbi. In na koncu bodo morali vsaj zmernejši med boljševiki priznati to, uvideti neizogibnost.

Po tem prevdanku se nam zdi, da bo prej ali slej o resnici nastopil razcep v zmerno strujo, ki si bo upala kreniti na desno, in v levico, ki bo skušala nadaljevati po doktrinar-nem sistemu. Naj zmaga ena ali dru-

ga struja, v obeh slučajih je njen prehod iz boljševizma v realnejše Jelovne forme, kajti ako ni mogla komimiziranja izpeljati celotna stranka, ga bo mogla tem manj njena frakcija.

To bi bila evoliucijska pot, ki bi dovedla Rusijo do konsolidacije najsigurnejšim potom. Da smo upravičeni z največjo verjetnostjo upati na njo, o tem nam govori prevdarek, da v naši dobi na trajno nobena vlada ne more obstojati, ako ne odgovarja socialnogospodarski strukturi naroda. In 85% ruskega kmetkega prebivalstva je činitelj, preko

katerega tudi boljševiki niso mogli. Sprjazniti se morejo z njim le, če ga povabijo na sodelovanje v vladi, kar je mogoče vendarle samo na podlagi parlamentarno-reprezentativnega sistema.

Ako se v to politično nujnost zadostno zamislimo, se nam zdi, da bo prej ali slej vendarle nastopil trenutek, ko bo Černov kot zastopnik ruskega kmeta vstopil med vladalce Rusije, ako se tudi danes to še ni zgodilo. Tedaj se bo začela za matuško Rusijo doba celjenja, ki jo tudi mi tako željno čakamo.

Gospodarstvo.

ŠE NEKAJ O NAŠEM NOTRANJNEM DRŽAVNEM POSOJILU.

Vprašanje našega državnega posojila, s katerim smo se pečali pred par dnevi, se bliža po poročilih iz Beograda rešitvi. Odločitev bo padla, ali je najbrže že v tem smislu, da prevzame finansiranje notranjega državnega posojila sindikat naših večjih denarnih zavodov, ki bo zajemal finančni upravi posojilo 500 milijonov dinarjev, vračljivo v 50 letih proti 7% obrestovanju in ki si bo, kakor je to v takih slučajih običajno, zagotovil primerno provizijo s tem, da mu bo finančna uprava izročila zadolžnice pod nominalo. To pa kot premijo za riziko, ki ga prevzamejo banke vsled tega, da zna ostati en del zadolžnic neprodan in kot odškodnino za različne (n. pr. reklamne) stroške bank pri razpečevanju zadolžnic med občinstvom. To bi seveda ne bil še bog ve kak dobiček za banke. Glavni dobiček pa bo obstojal v tem, da bodo banke nerazprodane zadolžnice zamogle lombardirati (zastaviti) pri Narodni banki do 90% vrednosti in proti 5% obrestovanju, tako da pridejo tem potom zopet v posest 90% izloženega kapitala, ki jim bo v njih bančnem poslovanju nosil mnogo višje obresti. To daje povoda mnogim listom, da bodisi iz protidržavnostrankarskega, bodisi iz nestrankarskega stališča kritizirajo najetje državnega posojila pod takimi pogoji, ki da so pač na korist bankam, ne pa državi in vedejo posrednim potom zopet od tega, da bo Narodna banka za posojila, dana na predlog zadolžnic, morala tiskati bankovce, kar bo imelo za posledico inflacijo (poplavo) bankovcev in poslabšanje naše valute. Pravijo, da bi bilo boljše, da država vzame posojilo naravnost pri Narodni banki, kjer plačuje le 1% obresti. Oni, ki tako umujejo, prezirajo razne momente, ki pobijajo njih razloge. Najprej je omeniti, da lombardiranje zadolžnic pri Narodni banki ni nikak priviležij, s katerim se smejo okoristiti le banke, ki sestavljajo sindikat za državno posojilo. Vsakdo, ki bo kupil državne obligacije, bo imel enako pravico lombardiranja ter si bo mogel s tem pribaviti enake koristi, kakor banke. Ta možnost bo koristno uplivala na razpečevanje zadolžnic med široko publiko. Kar se pa tiče inflacije, je velika razlika med enim in drugim načinom najetja državnega posojila v naslednjem: Ako država najme posojilo naravnost pri Narodni banki, jamči za v to svrhu izdane nove bankovce le država; ako pa imetelj državne zadolžnice (banka ali privatnik) najme posojilo, jamči za isto in dosledno za v to svrhu izdane nove bankovce razum založene državne zadolžnice oziroma države. Še posojilojemnik z vsem svojim premoženjem, kar pomenja dvojno jamstvo. Vrhutega so taka posojila najeta na krajše dobe, nego je doba državnega posojila ter so vsled tega bolj likvidne, t. j. prej in lažje iztirjive, nego direktno državno posojilo. Nadalje je pomisliti, da se velik del imeteljev zadolžnic se bo posluževal pravice lombardiranja, vsled del imeteljev zadolžnic ne bo pomnožila za vso posojilno vsoto ter da bodo mnogi, ki so lombardirali zadolžnice pri Narodni banki, vsled kasneje nastalih ugodnejših finančnih razmer, iste zopet rešili iz zaloge ter vrnili v bankovnih preleta posojila. Kar se pa tiče višjih obresti, ki jih mora plačati država za notranje državno posojilo, govori ravno ta način za isto, ker večji dohodek Narodne banke ojačuje njeno rezervo in s tem vrednost bankovcev na eni strani, dočim prejme na drugi strani država velik del vsled tega nastalega čistega dobička Narodne banke nazaj v dividendi, ki ji pripada po statutu iste banke. Ne najmanjša korist notranjega posojila s pomočjo sindikata bank je pa v tem, da je

uspeh istega popolnoma zasiguran, kar ugodno upliva na kredit države na znotraj in na zunaj ter pripravlja pot za bodoča posojila pod ugodnejšimi pogoji. Neuspeh prvega državnega posojila bi pa znal preudicirati za dolgo dobo nadaljnja posojila, ki bodo potrebna, bodisi notranja, bodisi zunanja, ali pa premijska (lote-rijska), katera poslednja so se dobro obnesla v mnogih državah.

★

† Ljubljanski veliki semeni. Priprava so v polnem teku. Na travniku v Lattermanovem drevoredu dovažajo gramoz, a prihi, mesec začne že s postavljanjem paviljonov. Ljubljanski veliki semeni se bo v marsikem razlikoval od sorodnih pridelkov v drugih državah. Drugje imajo taki semeni mednarodni značaj in predvsem namen, pospeševati izvoz. Naš vzorčni semeni pa bo imel velik notranji pomen, veliko važnost za notranji trg. Za našo državo je namreč posebno važno, da dobijo industrija in obrt ojemalce v lastni državi, da se na ta način čimbolj emancipirajo od tujega izvoza. Zato pa se pokaže na vzorčnem semeni odjemalcem, kaj vse lahko dobijo doma, da se ne zatekajo po nepotrebnem v tujino. Glede trgovine je treba posebno doseči, da bodo velika trgovska posredovanja v domačih rokah in da se izločijo tuji posredovalci. V naši novi državi se interesi v posameznih državah še vse premalo poznajo med seboj. Ta namen hoče tudi doseči vzorčni veliki semeni. Da se pridedi prvi taki semeni ravno v Sloveniji, zgodi se zato, ker s industrijo, trgovino in obrt pri nas najbolj razvite. Tu bodo dobili odjemalci cele države hiter in popoln pregled, kaj jim vse morejo nuditi industrija, trgovina in obrt v Sloveniji, obenem pa dobe tudi gospodarski krogi v drugih delih države priliko, da z razstavitvijo svojih vzorcev podajo našim krogom v pogled v njihovo produkcijo.

† Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah Drž. posredov. za delo v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 15. do 21. maja 1921 dela 323 moških in 88 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 186 moških in 106 ženskih delavskih moči. Posredovan se je izvršilo 531. Pro-met od 1. januarja do 21. maja izkazuje 11.839 strank in sicer 6036 delodajalcev in 5803 delojemalcev. Posredovan se je v tem času izvršilo 2894. Dela iščejo: dinnarji, dinarice, pisarn. moči, kovinarji, krojači, čevljarji, šivilje, strojniki, kurjači, trgovci, sodruidniki, prodajalci, mizarji, natakariji, natakarike, hotel, sobarice, polski delavci, polji, delavke, bolni, strežnice, perice, valjenici, vajenke itd. V delo se sprejmejo: hlapi, dekle, zoid. delavci, monterji, klučav, mizarji, zidarji, tesarji, kolarji, kovinski brusarji, vzgojiteljice, kontrolistice s prakso, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

† Brzovozna železniška zveza z Ogrsko. Ministrski svet v Beogradu je odobril sporazum med našimi in ogrskimi delegati, dosežen na železniški konferenci prošlega meseca v Subotici, s katerim se vzpostavi direktni železniški promet z brzovlaki med Beogradom in Pešto ter Zagrebom in Pešto. Ti vlaki začno voziti s 1. junijem t. l.

† Uvedbav laka Pečuh — Osijek — Beograd. S 1. junijem t. l. prične obratovati vlak Pečuh — Osijek — Beograd, ki bo predvsem vozil živila za Beograd.

† Ukinjene carine. Carins na celulozo, krvičino sodo in natrijev bikarbonat so ukinjene.

† Podružica avstrijskih denarnih zavodov v Češkoslovaški. Po odredbi češke slovaške vlade od 15. septembra 1920 ne morejo inozemske banke ustanavljati svojih podružnic v Češkoslovaški, izvzemši onih bank, ki so imele te podružnice že v času prevrata in jim je bilo to na posebno prošnjo dalje dovoljeno. Do sedaj imajo tako do konca tega leta »Länderbanka«, »Anglo-banka« in »Wienerbankverein«.

† Uvoz francoskega in italijanskega vina v Češkoslovaško. Praško ministrstvo trgovine je dovolilo vsem trgovcem brez razlike uvoz vina iz Francoske in Italije, ne oziiraje se na dosedanje omejitve in to na način kontingenta odrejenega v trgovski dogovori s tema državama.

Dnevne vesti.

— Upeljava izletniških lakov na vrhniški železnici. S 1. junijem bodeta vozila razven običajnih osebnih vlakov ob nedeljah in praznikih še dva izletniška vlaka in sicer: odhaja vlak 2708 iz Vrhnike ob 20. uri 40 minut in prihaja v Ljubljano ob 21. uri 15. Vlak 2707 odhaja iz Ljubljane ob 22. uri 10 in prihaja na Vrhniko ob 22. uri 45.

— Prepovedan komunističen časopis. Presbiter poroča: Minister za notranje stvari je s sklepom od 17. maja prepovedal uvoz in raščevanje lista »Der Arbeiter«, ki izhaja v nemškem jeziku na Dunaju in piše s komunističnimi tendencami.

— Čuden Jugoslovian. Na Dunaju je inženir Oliver Björn iz nekega zasebnega stanovanja pokradel zlatnine in draguljev za 1 milijon kron. Dunajska policija je menila, da je Björn, ki je rodom iz Švedske, v Jugoslavijo pristojen in da je tudi k nam pobegnil.

— Županske volitve n. štajerskem. V Zalcu je izvoljen za župana Vinko Vabič ml. (JDS), na Vranskem Iv. Zupan (SKS), v Dramljah Blaž Jesenek, v Šmartnem pri Slovenjgradcu Iv. Sibila, v Razboru Ivan Linas — vsi pristaši SKS. — V Arčlju pri Zagorju je izvoljen komunist Matej Čebin.

V Limbušu je bil izvoljen za župana posestnik in gostilničar Srečko Robič, pristaš SKS.

— Brzojavni promet z državo »Svobodno mesto Danzig«. Brzojavke za državo »Svobodno mesto Danzig« se sprejemajo brez omejitev. Pristojbina od besede 29 franc. cent., za novinarske brzojavke polovico. — Ljubljana, dne 27. maja 1921.

— Iz našega kraljevstva je izgnan 24 letni kotlar Anton Krastič, doma iz porečkega okraja kot nadležen in naši državi nevaren inozemec.

— Trdnov spomenik na Gorjancih. Novomeška podružnica SPD odkrije v nedeljo, dne 5. junija ob 4. uri pop. pri Zalcu ob državni cesti Novo mesto — Metlika spominsko ploščo Janezu Trdnju, pripovedniku »Bajk in povesti o Gorjancih«. Gostje dobrodošli! Vlak iz Ljubljane odhaja 7.40 dop. Po odkritju prosta zabava.

— Izgopana lovska koč. Na planini Vog je bilo vlomljeno v Hajdriharjevo lovske koč. Koča je popolnoma izgopana. Sumi na italijanske vojake.

— Vrtini koncert železniškega orkestra iz Zid, mosta v Rimskih Toplicah se vrši v nedeljo 29. t. m. na vrtu gostilne »Stara postaja«. Začetek ob 14 in pol. Vstopnina prosta. Za prvovrstno postrežbo je jamčeno.

— Osebnostne novice s pošte. Imenovan so: za višjega poštnega upravitelja višji poštni oficijal I. razreda Karel Pšenčnik v Zidanem mostu, za poštarja poštna oficijanta Fr. Brumec pri poštnem uradu Zreče in Ant. Glogovšek pri poštnem uradu Meža. — Dodeljena je odpravniki služba na Brezovici poštni oficijant Henriki Magančev, v Begunjah pri Lescah poštini odpravnik Apolonij Lesnikov, v Zg. Cmurku poštini odpravnik Anj Panekovi in v Prosenjakovih poštenu pomočnik Ant. Švagihi. — Premišljeni so: Poštar Vekoslav Božič iz Vidma pri Krškem v Zirovnici, poštar Iv. Svetina iz Zirovnice v Vidmu pri Krškem, poštini oficijant Stefan Derganc iz Dol. Lendave v Ptju, poštna oficijanta Ana Benedekova iz Ljubljane v Maribor, poštna oficijantka Elda Piščanec od poštnega urada Ljubljana k poštenu in brzojavnemu ravnanstvu v Ljubljani in uradni sluga Leopold Avbič iz Ljubljane v Gor. Radgoni. — Poštini službi so se odpovedali: poštini praktikant Ant. Kuralt v Ljubljani, poštna oficijantka Marica Služgova v Slovenjgradcu in Daniela Tavčarjeva v Mariboru. — Odvezana je poštna služba poštna oficijantka Matilda Trstenjakova v Mariboru. — Uvrščeni ste v oficijantski stalež poštarica Amalija Sajovičeva v Ljubljani in odpravnik Elizabeta Devova v Kranju. — Trajno upokojena je poštarica Lavoslava Strličeva v Zireh. — Umrla je poštarica Jožeta Saveršnikova v St. Petru v Savinjski dolini.

— 4900 srebrnih kron poneveril. Usnjaj v Vojniku Dr. Senica ml. je imel 4900 srebrnih kron. Da bi jih ugodno zamenjal, je šel v Italijo. Seboj je vzel 23 letnega Ferd. Rozmarna, da bi mu pri tem postu pomagal. In res je zvedel Rozmar za »firmo«, ki plača srebrno krono s 7 papirnati. Senica mu je krone izročil, a Rozmar je od takrat izginil. Senica ima 24.000 K škode.

— Podružnica Jugoslovanske Matice v Krškem ob Savi priredi v nedeljo 5. junija na sejnišču v Krškem veliko ljudsko veselico združeno z javno efektno tombolo z jako bogatim sporedom. Ker je čisti dobiček za naše neodrošene brate, vabi k obilni udeležbi odbor.

— Razglas. Dne 4. junija ob 11. bo pri gradbeni direkciji za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II. nadstropje, soba št. 3 ponudba obravnava za prevzem adaptacijskih del v podstropju št. Petrske vojašnice v Ljubljani in blazinice na Studencu. Podatke, pojasnila in ofertne pripomočke dobivajo zainteresirani med uradnimi urami pri odd. IV. v gradbene direkcije. Ponudbe morajo biti zapečatene, pravilno kolkovane, opremljene s potrdilom, da je vplačan pri finančni deželni blagajni vadij v

Celje.

Nabori za mladeniče mestne občine celjske se vršijo letos dne 7. julija. Lista nabornikov je gotova in leži na vpogled pri mestnem magistratu do dne 31. maja t. l.

Nova tiskarna je pričela te dni z obratom v Razlagovi ulici. Lastnika sta brata Rode. Tiskarna je popolnoma moderno opremljena.

Napisa naš mestni magistrat še vedno nima. Naprava bi bila malenkostna, zato se čudimo, da si mestni magistrat istega še do danes ni nabavil.

Prve črešnje so se te dni pojavile na celjskem trgu.

Za važenjsko razstavo v Zagrebu se je iz Celja prijavilo deset okrog 40 vajencev. Razstava se odpre dne 12. junija. Vse nadaljnje prijave za Celje sprejema gosp. Miloš Hohnjec, kipar v Celju.

RADIČEVE HUJŠKARIJE PO HRV. ZAGORJU.

Med zagorskim kmečkim prebivalstvom ima Radičev najposlušnejše kozličje, zato pa jih tudi pridno obiskuje ali pa pošilja k njim svoje apostole, da jih utrjujejo v protidržavni upornosti in v trdni veri na »Hrvatsko seljaško republiko«. Radičev kot domišljavi predsednik bodoče republike ima seve svoj avtomobil, katerega daje na razpolago svojim agitatorjem, da neprestano švigajo po Zagorju. Na ta način razdraženo, v kulturi zaostalo kmečko prebivalstvo dela javni varnosti velike preglavice, saj prihajajo nahujskane tolpe celo čez Soto ter skušajo terorizirati Slovence, naj prispežejo zvestobo Radiču. Ker je Radičev program le razdrilno delo proti državi, upor proti zakonom in državnim odredbam, podpirajo njegovi pristaši posebno vojne ubežnike. Nedavno so v selu Dobrovac orožniki aretirali takega vojnega ubežnika. Naenkrat pa so se zbrali kmetje treh vasi ter napadli orožniško patruljo s puškami. Eden orožnikov je bil ustreljen v nogo. Seve so morali nato orožniki odgovoriti in se braniti. Dva zapeljiva kmeta sta obležala mrtva. Kdo ima nesrečne žrtve na vesti, ako ne edino Radič. Neumevno nam je, kako vlada trpi Radičeve hujškarije. Zakaj ne zabrani njegovemu avtomobilu neprestane obiske po Zagorju?

Pokrajina.

Iz Ptuja smo dobili pojasnilo na dopis o avtomobilski nesreči. Res je bil dovoljen poseben vlak iz Ptuja v Moškanjce, toda ne za »okroglo« goste, temuč za ptujskega Sokola, ki se je udeležil ustanovne slavnosti pri Sv. Marjeti. Vsi udeleženci (večinoma Sokolice) so vožnjo plačali, kar bo prometni kontrolor lahko zagovarjal napram svojemu ravnanstvu. Nesreče so krivi le gospodje, ki so z avtomobilom nepravilno vozili čez železnico, ki je bila po predpisu zavarovana. Naše dopisnike opozarjamo, naj bodo v bodoče bolj previdni! I objektni s poročanjem.

Iz Prekmurja. Iz Č. nam pišejo: Človek ne bi verjel, da je med prekmursko domačo inteligenco toliko protidržavnih elementov, če ne bi tega na lastne oči opazoval. V tem oziru so si vsi enaki, bodisi poštar, duhovnik ali učitelj. Ta protidržavna klika nas zavede Jugoslovane zelo po strani gleda kot »tuhince« in privandrance iz Slovenije, ker nimajo več tako prostega polja za protidržavno hujškanje. Tukajšnji učitelj mi je n. pr. nekoč povedal, da je sicer prisegel, da bo v jugoslovanskem duhu poučeval, ne pa da bo tudi tako mislil. Se veliko huji pa je kaplan, ki kar ne more pozabiti »pobožne« dinastije Habsburžanov. Na tukajšnjem poštnem uradu je nastavljen zagrebena Madžaronka, seve tudi domačinka, vsled česar jo je tudi poštna uprava nastavila, da si zna komaj dobro pisati in brati. — Kako vpliva taka inteligenca na preprosto, nerazsodno ljudstvo, si lahko mislimo. In takšne ljudi si upa zagovarjati v parlamentu g. poslanec Kleki!

Kočevje. Državni praznik sv. Cirila in Metoda v Kočevju se je vršil z običajno službo božjo v župni cerkvi. Prisostvovali so uradi, šole itd. ter mnogo Slovencev. Opazili smo, da je bila sv. maša brez asistenc, ko je bila sicer vedno z asistenco. Slovence, ki so že dajali časa v Kočevju, pripovedujejo, kako je bilo včasih pod Avstrijo pri t. zv. cesarskih mašah vse slovensko razsvetljeno: po dve vrsti sveč je gorelo (kljub dragemu vosku) in vse električne žarnice in na stolpu so streljali s topičem. Seveda je raz farovž vsela tudi zastava, včasih še po dve. A sedaj seveda vsega tega ni bilo. Kdo je kriv, ali župni urad ali elektrarna, ne vemo. Samo to naš se jim ne zdi čudno, ako nimamo nobenega zaupanja do teh gospodov ter ako dobe za take pojave mržnje proti državi — bunke.

Hotel pri sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru je v polnem obratu. Leži dobro uro hoda od postaje Bistrica — Bohinjsko jezero ob vshodni najlepší obali dvije romantičnega jezera. Vozovi pri vsakem vlaknu na postaji ali v vasi Boh. Bistrici. Oostom tega najlepšega in najmodernejše opremljenega alpskega letovišča je za pri-

merne cene na razpolago: 40 sob s po eno in dvema posteljama (več na zahtevo) z razgledom v gozd na park ali na jezero, prvovrstna obilna hrana in preskrba, kopališče, čolni za vožnje po jezeru, poštni, brzojavni in interurb. telefonski urad v hiši. Krasni izprehodi v bližnji in daljni okolici. Izleti k Savici, k sedmerim triglavskega jezerom, na Triglavsko pogorje itd. Kdor hoče preživeti par dni ali tednov v najlepšem miru in brezšumnem tihožitju ter vmiriti svoje razdražene živce, naj pride gori, ne bo mu žal. Dopisi in vprašanja naj se naslovi na upravo, ki bo vsako željo točno vpoštevala.

Sokolstvo.

Vaditeljski zbor Ljubljanskega Sokola pozivlja vse članstvo in naraščaj, da se zbere v nedeljo 29. t. m. ob pol 3 pop. pred Narodnim domom, odkoder odkorakamo z vojaško godbo na čelu po Aleksandrovi cesti — Selenburgovi ulici — Dunajski cesti na telovadilišče. Dolžnost vsakega člana, ki ima kraj je, da se spreveda udeležiti. Vabljeni so tudi bratska društva.

»Sokol v Štepanji vasi« priredi pešizlet v kroju danes 29. t. m. čez Hrušico, Bizovik, Dobrunje, Sostro (odmor) — Zavogljice ter po veliki cesti nazaj. Zbirališče pred društveno telovadnico (gostilna pri Soršu v Štepanji vasi). Odhod ob 1. pop. Vabimo vsa ljubljanska in okoliška društva k udeležbi.

Sport in turistika.

S. K. Primorje in Sparta otvorita v nedeljo 29. t. m. novo nogometno igrišče na Dunajski cesti za Aleksandrovo (artilersko) vojašnico ob 17. uri popodne s tekmo proti reprezentanci Slovenije (S. K. Ilirija), ki nastopi v sledeči postavi: Pelan, Salehar, Pretnar, Zupančič, Vrančič, Tavar, Držaj, Oman, Dürschled, Bregar, Vidmajer.

Gledališče in glasba.

Iz gledališke pisarne. V nedeljo 29. t. m. se v pripravi opera »Zlatogor« za red C in ne »izven«, kakor je bilo pomotoma javljeno.

Villem Burmester pri nas. Znaní violinski virtuozi, katerega predvajanja se odlikujejo posebno po globokochutnosti in melodioznosti, koncertira v Ljubljani dne 1. junija, v Zagrebu dne 3. junija, v Celju dne 5. junija in v Mariboru dne 6. junija. Od tu nadaljuje turnejo po celem Balkanu. Točneši spored mamo pravočasno objaviti.

Premijera »Kozarec vode« v prid Udruženju gled. igralcev. V nedeljo se vrši v dramskem gledališču premijera Scribjeve veseloigre »Kozarec vode« v prid Udruženja gled. igralcev. Glavno ulogo igra g. Boris Putjata v slovenskem jeziku. Vse druge uloge so v rokah naših najboljših moči (ga. Borštnikova, ga. Saričeva, gđc. V. Danilova ter g. Železnik). Režijo vodi g. Putjata. Opozarjamo na to predstavo, ki bo nudila obilo umetniškega užitka in ki bo obenem poslednja noviteta te sezone.

Pevski zbor »Glasbeno Matice«. V torek, 31. t. m. pevska vala za ženski zbor ob četrti na 7, za moški zbor ob 8. zvečer. — Odbor.

Mali oglasi.

Proda se:

ŠTIRI ZRACNE CEVI ZA avtodimenzijo 815/105 ter mali namizni telefon se proda iz proste roke. Naslov v upravi »Jugoslavije«. 935

DOBRODOČO GOSTILNO pri Pragerskem, 7 orolov zemlje, njive.

Stev. 1876.

Razglas.

Dne 31. maja 1921 ob 9. bo pri gradbeni direkciji za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II. nadstropje

ponudna obravnava

za prevzem tesarskih, kovaških, kleparskih in krovskih del za stavbe tuberkuloznega ambulatorija v Ljubljani.

Ponudbe morajo biti zapečatene, pravilno kolekovane, opremljene s potrdilom, da je vplačan pri finančni deželni blagajni vadij v znesku 5% ponudne vsote in z izjavo, da ponudnik v celoti sprejme stavbne pogoje.

Gradbena direkcija si izrečno pridržuje pravico, da odda dela brez ozira na ponudeno vsoto.

Gradbena direkcija za Slovenijo

v Ljubljani, dne 27. maja 1921.

Gradbeni direktor:
Ing. Klinar I. r.

travnike ter gozd se proda za 420.000 K. Več pove gostilničar Suršak, Pragersko.

PRODA SE V DRAVOGRADU:

1. Enonadstropna hiša z zemljiščem.
2. Posedstvo veliko 70 orolov.
3. Hiša s hotelom, gostilno, trgovino ter gošpodarstvom. Natančnejša pojasnila daje O. Grisonog, Dravograd. 928

GOSTILNA S HLEVI

v malem mestu, na prometnem kraju, se odda v najem ali na račun. Primerno tudi za peka ali vin, trgovca. Naslov pove upravnistvo. 929

DVE OMARI

dvokrilni, novi, se poceni proda. Viš — Gilnce 269. 931

LEP PES

volčje pasme se takoj proda. Mestni trg 11, I. nadst. 932

DVE GARNITURI

finega moškega perila se prodasta. Naslov v upravnistvo. 934

LEPA ENONADSTROPNA VILA

v najbližji okolici Ptuja s 4 sobami, kuhinjo s pritlikalnimi, 2 mansardnimi sobami, kletmi, veliko gospodarsko poslopje z sobami, pralno kuhinjo, hlevi ca 2000m² zemlje, sadno drevje, vse ograjeno, se proda. Pripravno je tudi za kake trgovino. Povpraša se v Ptju, Vičava 49. 908

KNJIŽEVNI VIJESNIK.

Na letnu sesonu naročite si odmah novoizšla nam knjigo nrasek: Filozofska historija K 30 koja je izšla kao prvo hrvatsko jubilejno izdanje. Pouzecem uz K 30, Salje J. Herejk središnjica Češko-Jugoslovenske knjižare Zagreb, Hatzova ulica 15. Najbolji historički roman češkoslovačkoga naroda. 848

VEČ RABLJENIH DVOKOLES,

šivalnih strojev in otroških vozilov v dobrem stanu se ceno proda. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. Ogleda se lahko vsak dan od 12—2 pop. 780

MARIJA BAUMGARTNER

Celje, Gosposka ulica 25.

Prodaja spalnega, jedilnega in kuhinjskega pohištva, Zaloga tapetniških izdelkov. 170

PRODAJO SE STELAŽE ZARADI

pomanjkanja prostora. Polzve se na Sv. Jakobu nabrežju št. 29. Drame. 937

Službe:

MESARSKI POMOČNIK

se takoj sprejme pri g. Julij Zibavie, mesar v Ptju. Cankarjeva ul. 926

ČEVLJARSKE POMOČNIKE

za izdelavo vojaških čevljev ter izdelovalce gornjih delov v večjem številu sprejme takoj »Izvozna čevljarska zadruga« v Ptju. Plača od para (akord) po dogovoru. Vprašanja na naslov zadruge. 927

ČEVLJARSKEGA POMOČNIKA

dobro izvežbanega za boljša dela iščem. 930

SPREJME SE VEČ

šivilj, pomočnike le prvovrstne moči proti dobri plači. Terezija Dular, šivilja, Turjaški trg št. 2-II. 932

IZURJENO KNJIGOVODKINJO

ki je zmožna tudi slovenske in nemške korespondence, sprejme trgovsko podjetje v Ljubljani. Ponudbe z navedbo dosežanj službovanja in zahtevo plače je poslati na poštini predal 74 pod »Knjigovodkinja«.

Razno:

BOLJŠI GOSPOD

išče dobre privatne hrane v abonementu in mesečno sobo. Ponudbe pod »Soba« na upravo »Jugoslavije«.

PRESKRIBITE SE S PREMOM!

Kdor hoče, da bo imel na jesen in zimo dovolj premoga in da mu ne bo treba iskati ga potom izkaznic, naj javi količino na upravo Jugoslavije, kjer dobi tudi vse potrebne informacije glede dobave, cene i. dr. Pisma vprašanja pod šifro »Premog« na upravo Jugoslavije.

A. K. Green: Nevestina skrivnost.

(Dalje.)

Kameron je poskočil, dasi ga to vprašanje ni baš iznenadilo.

Vaš sosed je Molesworth, ki ga zasledujeva oba, je povzel detektiv. Njegov vlak je gotovo običaj pred najinim; kako naj bi bil drugače tu? Snoči ste bili menda preveč razburjeni, da bi ga bili spoznali, ali pa se je bil kako našemil. Pač pa mora on vedeti, kdo ste; ali ni bil prav nič začuden, ko vas je zagledal?

Doktor je široko strmel v njegove zvite oči. Kako je mogel igrati nasproti temu lisjaku še dalje vlogo Molesworthovega trdovratnega zasledovalca? Zdelo se je, da premišlja.

Ali ste povsem gotovi, da se ne motite? je vprašal zmedeno in nedolžno.

Seveda. Nocoj ponoči je imel hude sanje, morda zaradi svidenja z vami; pa tudi na površniku ima

svoj znak, J. M., vidite, tukaj za vratom; še budi mi vas ni bilo treba, da sem ga našel.

Kameron bi ga bil najraje zadel; toda premagal se je, da je ostal vsaj navidez miren, ter je pripomnil: Ako imate prav, nama ne more uiti; treba je le počakati, da postane lačen in pride sam od sebe na svetlo.

Veste kaj, je odgovoril tajni policist skrivnostno, to bi utegnili trati predolgo. Ljudje njegove sorte se odlikujejo z železno trdovratnostjo. Da se boji spoznanja, o tem ni dvoma; drugače bi bil vendar prišel po svojo suknjo. Sploh jo je moral preklicano naglo popihati pred vami, da jo je pustil kar tako.

Menda res, je odgovoril Kameron, ki ga je zbolelo srce od misli, da se hoče odpraviti Molesworth brez gorke suknje v snež in vihar. Kako pa — ali nameravate vlomiti vrata?

Najprej ga mislim samo povprašati, kako je prebil to strašno noč. Vljudna obzirnost je vedno moja

navada, je rekel Q. in stopil k Molesworthovim vratom.

Kameron mu je sledil z utripajočim srcem; malo poprej je bil slišal, kako se je ključ rahlo zavrtel v ključavnici, in pogled na uro mu je povedal, da je šest že proč.

Alò! je zaklical Q., ropotaje po vratih, ali niste nič lačni, vi tam notri? Rad bi vam dal pokusiti sijajni močnik, ki sem ga skuhal.

Nič odgovora.

Ali še živite, ali ste zmrznili? Odgovorite vendar, drugače si moram iz zgolj človekoljubja izsiliti vstop.

Globoko molčanje.

Saj sem rekel, je šepnil Q., tovarišu na uho in se hotel baš z vso silo zaleteti v duri, ko mu je ta predlagal, naj prej poskusi odpreti izlepa.

V Q-jevo brezmejno presenečenje so se vrata odprla.

Kaj, niti zaklenjena niso bila? In jaz ležim pred njimi cele ure in tuhtam, kako naj pridem noter! Za takšnega norca se nisem imel, je dejal ter planil v sobo.

Kameron je stopil naglo za njim; v mraku sta jedva razločila obrise pohištva, mizo, stol, predalnik in v temnem kotu nekakšen posteljnjak. K njemu je skočil Q.; toda odmeknil se je, ves preplašen. Tudi tu ni nikogar je zamrmral ter začel vneti iztikati po kotih, kakor bi upal, da se izgubljenec zdajci prikaže iz nočne teme.

Kameron se je globoko oddehnil in prižgal svojo poslednjo šibico.

Le kako je pobegnil? je rekel začudeno. Morda je splezal kar po lestvici?

Ne bil bi prišel mimo vrat, ne da bi ga bil slišal, je dejal Q. s prepričanjem. Ako se ne zna storiti nevidnega, mora biti še tu. S temi besedami je vzel doktorju šibico iz roke ter posvetil po nasprotni steni; nato ju je spet obdala tema.

Tam mora biti še nekakšna soba ali komnata, je dejal in odprl stranska vrata. Veter in snež sta planila vanj tako silno, da se je opotekel nazaj.

Vrata drže na prosto, je vzkliknil ter jih naglo zaprl in spodaj šu-

mi reka. Spustiti se v to črno brezno ni baš malenkost. A tudi če bi imela luč, bi nama jo veter upilnil.

Doktor je svetloval, naj bi v teh okoliščinah rajši počakala dne; toda Q. se ni hotel za nič na svetu odreči poizvedovanju, dokler je mogel še upati, da je Molesworth v njegovem dosegu. Pogumno je krenil v temo, tipaje izprva oprezno na vse strani. Kmalu pa se je prepračil, da ima pod nogami trdna tla in je nevarnost sploh le namišljena. Ni se mu bilo bati, da bi ga pograbil vihar in ga vrget v besneče valove, zakaj kroginkrog ploščadke, na katero je stopil, je bilo napravljeno železno omrežje, in razentega je bila ob straneh še zavarovana s stenami od deska, ki so nosile nekakšno streho. Toda na balkonu ni bilo videti žive duše razen njega samega. Ali je mogel Molesworth uiti tod? Ves poparjen in razočaran se je vrnil v sobo ter povedal doktorju, kaj je našel.

Priporočajte „JUGOSLAVIJO“

Gostilna „Strelišče“ Pod Rožnikom

je prešla v slovenske roke. Priporoča izvrstna vina, belo in črno pivo, sladko in kislo mleko, kavo, čaj, čokolado i. t. d. po zmerni ceni. — Mrzla in gorka jedila.

Velik, lep, senčnat vrt! Igrišča za otroke.

Podgane, miši, stenic in drugi mrčes pokončava z novimi povsem zanesljivimi sredstvi in popolnim uspehom. Obilno. Konec.

zavod za pokončevanje mrčesa
Ljubljana, Stritarjeva u. 7/III
Sprječevala na razpolago.

Cement
Apno I'
Premog
najboljše vrste v Sloveniji
— dobava vsako množino
„AVA“
Laško.

Izšel je

ADRESAR
za Slovenijo

1921

DRAGO BESELJAK, DRUG
Ljubljana
Čankarjeva nab. 5

Cena Din. 75.—

PREMOG

prvovrsten, spodnještajerski primeren za industrije in domačo porabo dobavlja na vagon, kosovec, orehovec ali zdrob, po dnevni ceni, vsako množino. Ponudbe pod „Premog“ na upravo lista.

Lisičje kože

v črno barvo

sprejme (samo čez poletje)
Krznarstvo
A. Rot, Ljubljana
Gradišče 7.

KRONIT

najboljša cementna opeka dvojne vrste in sicer prosto ležeča pribita na late. Opeka je lahka, pa vendar odporna proti vsakemu vremenu. Priporoča se za vse strehe, posebno še za kozoletce in strehe, ki so izpostavljene viharjem. Priporoča nadalje cementno zidno opeko, stebre in podstave za kozoletce, za vrtno ograje, za razne okvire itd., kvadre za zidove itd. Ker so izdelki iz najboljšega dalmatinskega cementa (splitške tovarne) — je njih kakovost prvovrstna. — Dobi se v vsaki množini pri že 14 let obstoječi na najboljšem glasu in priznani domači Tovarni cementnih izdelkov

Jožef Rajgeli,
OREHEK pri Kranju.

Konfekcijska tvrdka

A. Zavodnik,
v Kranjski gori, Slovenija,
ponuja športne čepice na debelo in drobno.
Na zahtevo se pošlje cenik in vzorec.

Ludvik Selišek,
krojaški mojster v Celju,
na vogalu Kralja Petra c.
in Vodnikovc ulice
se priporoča v izdelovanje oblek od najpreprostejših do najfinišne vrste po najnovejšem kroju. Odlikovan v Gradcu 1909, na Dunaju 1920.

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi čevlji v zalogi.

Turistovski čevlji lastnega izdelka.

Ant. in Jož. Braj. — Kapele
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Naznanilo.

Br. sokolskim društvom naznanjam, da imam v zalogi vse sokolske potrebščine po predpisih Jug. Sokol. Saveza, za člane, članice in ves naraščaj: kroje, telovadne obleke, čevlje itd. — Cenik na zahtevo zastoj. Prosim pa br. društva pri vseh naročilih poslati denar naprej.

P. Capuder, Vidovdanska c. 2
(prej Radeckega cesta).

VAFELJNE

najfinejše kakovosti nudi
vsako množino
tvornica keksov, prepečen-
cev in vafeljnov

V. Bizjak & drug
Rogaška Slatina.

Zbirajte bezgovo cvetje!

gubite ga na hladnem prostoru na prepihu in kolikor mogoče brez pecljev. „HERBA“ zadruga za izkoriščanje zdravilnih zelišč v Zagrebu, Palmotičeva ulica 10, kupi vsako količino in plača najvišje cene.

Zdravilna zelišča, lubje, korenine,

kot lipovo cvetje, bezgovo cvetje, tršljikovo lubje, borovnice, i. t. d. KUPUJEMO PO NAJVIŠJIM DNEVNIM CENAM. Natančna navodila o ravnanju z zdravilnimi zelišči brezplačno na razpolago. Iščejo agilne zastopnike za vsaki večji kraj Slovenije. — Ponudbe na „HERBA“ zadruga za izkoriščanje zdravilnih zelišč z o. z. v Zagrebu, Palmotičeva ulica 10.

Franjo Ambrožič
Maribor

Mlinska ulica šte. 37.

Prvo mariborsko podjetje za slikanje in pleskanje.

Slavnemu občinstvu se priporočam za vsa v mojo stroko spadajoča dela. — Delo solidno in po ugodnih cenah.

Trgovci pozor!

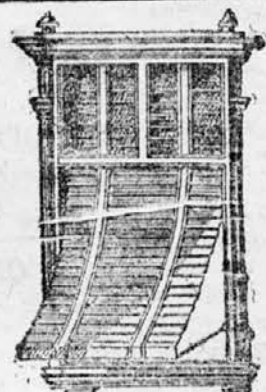
V Mariboru v Vetrinjski ulici št. 26, kupite najceneje razno kolonijalno, galanterijsko ter kratko blago, toaletne predmete in različno vrvarsko blago. Zahtevajte cenik!

Za točno in solidno postrežbo jamči ter se priporoča za cenjena naročila

Martin Stadler, trgovec,
Maribor.

KOKSA

2000 vagonov po zelo ugodni ceni franko Moravska Ostrava se takoj proda. Vprašanja pod šifro „Koks“ na upravo lista.

Twornica rolet N. Srnič, Osijek II

nudi vsako količino

Jeklenih rolet za t. g. vrste,
kompletnih po 640 K.

Lesenik Esslingerjevih rolet,
kompletnih po 700 K.

Zaluzije iz dečic,
vsakovrstne barve kompletne, po 330 K.

Zahtevajte cenik in vzorec zastoj in franko. Zastopnike v vseh krajih sprejemem.

Medić, Rakovec & Zankl

prej
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kem. in rudninskih barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.
Brzjav: Meraki. Ljubljana. — Telefon: 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„MERAKL“. Lak za pode. „MERAKL“. Linoleum lak za pode. „MERAKL“. Emajlni lak. „MERAKL“. Brunoline.

Ceniki se začasno nerazpošiljajo!

Tračnice

za poljsko železnico, notranja luč 60 cm kupim vsako množino. — Ponudbe pod „Tračnice“ na upravo lista.

Sprejme se

družabnik ali družabnica

v že vpeljano špecijsko trgovino v večjem obsegu s primernim premoženjem. — Ponudbe na upravnistvo „Jugoslavije“ pod „DRUZABNIK“.

Naznanilo otvoritve.

Novootvorjena gostilna in mesarija v HOCAH tik cerkve se vljudno priporoča sl. občinstvu za blagohoten poset. Vedno dobra kuhinja in izborna vina po najnižjih cenah.

JOSIP STARE
MESAR, HOČE PRI MARIBORU.

Kopališkim gostom!

Usojam se c. gostom javiti, da sem takoj po italijanski evakuaciji Baške na Krku, otvoril ponovno svoj hotel „Grandić“ v kopališču Baška

s prekrasnim šetališčem, dolgim 2000 m, z najlepšo lego na Jadranu in zelo solidnim cenam.

Prenočišča po 20 K za osebo na dan.

Promet z Baško preko Bakra, dokler se Sušak ne osvobodi. Vsaki četrtek in soboto zjutraj ob 9. uri parobrod iz Bakra v Baško. Natančna pojasnila daje brezplačno

Petar Grandić, lastnik hotela „Grandić“
Baška na Krku.

Vplačana delniška glavica K 30.000.000.

Slovenska banka

Telefon št. 567. — Čekovni račun 12205

LJUBLJANA, Krekov trg šte. 10, nasproti „Mestnemu domu“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu. — Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.